

Canllaw ar Raglen Brentisiaethau 2027

Prentisiaethau Gradd

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg |
This document is also available in English
www.medr.cymru

Noddir gan
Lywodraeth Cymru
Sponsored by
Welsh Government

Canllaw ar Raglen Brentisiaethau 2027

Prentisiaethau Gradd

Cynnwys

1.	Cyflwyniad	3
2.	Y Rhaglen Brentisiaethau	5
3.	Rolau a Chyfrifoldebau	9
4.	Agweddau allweddol y rhaglen	11
5.	Cyllid a Thaliadau	14
6.	Rheoli dysgwyr	16
7.	Gofynion data a systemau	19

1. Cyflwyniad

- 1.1. Un o Nodau Strategol Medr yw 'creu system drydyddol hyblyg a chydgysylltiedig lle gall pawb ennill y sgiliau a'r wybodaeth sydd eu hangen arnynt ar gyfer economi a chymdeithas newidiol'. Rydym wedi ymrwymo i ddarparu prentisiaethau sy'n ymateb i flaenoriaethau Llywodraeth Cymru o ran sgiliau ac sy'n bodloni anghenion dysgwyr, cyflogwyr a'r economi. Mae hyn wedi'i seilio ar ein dyletswydd strategol i gyfrannu at ddatblygu economi gynaliadwy ac arloesol yng Nghymru.
- 1.2. Mae'r Rhaglen Brentisiaeth newydd yn dechrau ar 1 Awst 2027 a bydd yn cael ei chyllido drwy drefniadau grant gyda derbynwyr (a elwir yn "ddarparwyr" drwy holl gyfres Medr o ddogfennau) a nodir drwy broses ymgeisio ac asesu. Mae'r dull newydd hwn yn gyson â threfniadau Cyllido Medr ar gyfer yr holl ddarpariaeth drydyddol arall, gan gefnogi ein nod am sector sy'n fwy cydgysylltiedig a chydlynol.
- 1.3. Mae'r canllaw hwn i'r rhaglen yn amlinellu nodau ac amcanion y rhaglen ond hefyd yn galluogi darparwyr i benderfynu sut orau i gyflwyno'r rhaglen er mwyn bodloni anghenion dysgwyr. Drwy ddyluniad y rhaglen, a'i gweithrediad drwy fodel cyllid grant, bwriedir taro cydbwysedd rhwng sefydlogrwydd a hyblygrwydd, gan alluogi'r rhaglen i ymateb i flaenoriaethau newidiol a sicrhau parhad ar yr un pryd i ddysgwyr a chyflogwyr.

Dull dyfarnu grantiau

- 1.4. Ceir tair elfen o fewn y Rhaglen Brentisiaethau y dyfernir grantiau ar eu cyfer:
 - Rhaglen Brentisiaethau, gan gynnwys Rhannu Prentisiaethau (cyflwyno fframweithiau sy'n arwain at gymwysterau rheoleiddiedig ar lefelau 2-5);
 - Prentisiaethau Gradd (cyflwyno fframweithiau sy'n arwain at raddau ar lefel 6 a ddyfernir gan brifysgolion);
 - Prentisiaethau â chymorth (pob lefel).
- 1.5. Bydd y grantiau cychwynnol yn cael eu dyfarnu am gyfnod o bedair blynedd. Gellir gwneud mân newidiadau i ganllawiau'r rhaglen yn ystod y pedair blynedd cyntaf er mwyn ymateb i amgylchiadau newidiol. Os bydd darparwyr yn parhau i berfformio a bodloni gofynion y rhaglen ac yn parhau i gydymffurfio â gofynion fframwaith rheoleiddio Medr, byddant yn parhau i dderbyn cyllid yn dilyn y dyfarniad cychwynnol.
- 1.6. Cynhelir adolygiad ffurfiol o'r rhaglen ar ôl pedair blynedd a allai arwain at newidiadau i'r rhaglen. Bydd hefyd yn gyfle i ddarparwyr pellach wneud cais am, a derbyn, cyllid grant o dan y rhaglen, yn unol ag amodau'r rhaglen, a'r gyllideb sydd ar gael.
- 1.7. Mae'r ddogfen hon yn darparu gwybodaeth a chanllawiau i ddarparwyr dysgu sy'n cyflwyno'r elfen Prentisiaethau Gradd. Dylid ei darllen ochr yn ochr â dogfennau'r Cais am Grant, a [Fframwaith rheoleiddio Medr ar gyfer darparwyr trydyddol ac amodau grant a chyllid](#).
- 1.8. Mae dogfennau canllaw ar wahân ar gael ar gyfer y Rhaglen Brentisiaethau (cyflwyno fframweithiau sy'n arwain at gymwysterau rheoleiddiedig ar lefelau 2-5) a Phrentisiaethau â Chymorth.

Prentisiaethau Gradd (cyflwyno fframweithiau sy'n arwain at raddau ar lefel 6 a ddyfernir gan brifysgolion)

- 1.9. Rhaglen integredig o ddysgu a hyfforddiant yw prentisiaethau gradd sy'n arwain at gymhwyster lefel gradd a phrentisiaeth sy'n dangos yr wybodaeth, y sgiliau a'r ymddygiadau perthnasol y mae cyflogwyr yng Nghymru yn eu cydnabod ac yn rhoi gwerth arnynt. Mae Prentisiaethau Gradd yng Nghymru felly'n cynnwys cymhwyster gradd baglor integredig yn rhan o ofynion Fframwaith Prentisiaeth.
- 1.10. Prifysgolion sy'n arwain y gwaith o gyflwyno prentisiaethau gradd, gan mai nhw sy'n gyfrifol fel y corff dyfarnu graddau ar gyfer y cymhwyster, sy'n rhan greiddiol o'r rhaglen ar y lefel hon. Mae Medr yn annog dull cydweithredol rhwng prifysgolion a darparwyr addysg drydyddol eraill o gyflwyno prentisiaethau gradd, gan adeiladu ar y modelau cyflwyno presennol. Gall darpariaeth gydweithredol gyrraedd ystod ehangach o ddysgwyr, cefnogi mwy o lwybrau ac ehangu cyrhaeddiad daearyddol y ddarpariaeth.
- 1.11. Disgwylir i ymgeiswyr wneud cais i gyflwyno darpariaeth ar sail ranbarthol gyda phartneriaid a chyflogwyr. Bydd angen i ymgeiswyr sy'n cyflwyno cynigion i weithio y tu allan i'w rhanbarth gyflwyno achos clir i gefnogi hyn. Bydd angen cefnogaeth y cyflogwyr ar gyfer yr achos hwnnw, ynghyd â thystiolaeth nad oedd y darparwyr yn y rhanbarth yn gallu bodloni anghenion y cyflogwr na'r prentisiaid. Bydd unrhyw achos yn cael ei gymeradwyo ar sail eithriadol.

2. Y Rhaglen Brentisiaethau

- 2.1. *Swydd gyflogedig gyda hyfforddiant yw prentisiaeth Gymreig. Bydd prentisiaid yn ennill cyflog, yn ennill profiad, yn dysgu sgiliau newydd, ac yn ennill cymwysterau a chymwyseddau a gydnabyddir gan y diwydiant (o lefel 2 hyd at lefel gradd). Diffinnir y dysgu drwy fframwaith prentisiaeth.*
- 2.2. Cyflwynir prentisiaeth fel partneriaeth rhwng y darparydd, y cyflogwr, a'r dysgwr.
- 2.3. Ein gweledigaeth yw Rhaglen Brentisiaethau sy'n:
- Cynnwys pob dysgwr.
 - Ehangu cyfleoedd i ddysgwyr ddilyn eu prentisiaeth yn gyfan gwbl, neu'n rhannol, yn y Gymraeg.
 - Hyblyg ac yn ystwyth, gyda disgwyliadau clir o ran deilliannau yn hytrach na phrosesau caeth, gan alluogi darparwyr i arloesi a sicrhau canlyniadau gwell drwy atebolrwydd ystyrlon.
 - Cyflwyno darpariaeth o safon a deilliannau cadarnhaol i ddysgwyr a chyflogwyr.
 - Bodloni anghenion yr economi ac yn cefnogi newid yn y galw am sgiliau.
 - Hyrwyddo ymgysylltiad a chyfranogiad cryf ymhlith dysgwyr.
 - Cynnig llwybrau cydlynol a llwybrau dilyniant ar draws y sector trydyddol, gan alluogi dysgwyr i ddilyn llwybr sy'n gweithio iddyn nhw.
 - Sicrhau cydraddoldeb o ran parch rhwng llwybrau galwedigaethol ac academiaidd, gan gefnogi system addysg a hyfforddiant trydyddol cwbl integredig.

Egwyddorion lefel uchel

- 2.4. Mae'r egwyddorion lefel uchel canlynol yn tanategu'r rhaglen brentisiaethau:
- Darparu rhaglen i bob oed ar gyfer unigolion 16 oed a hŷn.
 - Darparu prentisiaethau o safon o Lefel 2 i Lefel 6.
 - Ymateb i newidiadau i'r galw am sgiliau ar draws yr economi ac i anghenion rhanbarthol o ran sgiliau.
 - Ymateb i flaenoriaethau Llywodraeth Cymru o ran sgiliau, gan gynnwys ymateb i egin-dechnolegau a sgiliau gwyrdd.
 - Bodloni anghenion dysgwyr a chefnogi eu dilyniant drwy'r system addysg drydyddol ac i mewn i'w gyrfaedd ddewisol, a thrwy gydol y gyrfaedd hynny.
 - Hyblyg ac ymatebol, gan sicrhau bod y cymwysterau a'r sgiliau cywir yn cael eu darparu i fodloni anghenion cyflogwyr, dysgwyr a'r economi.
 - Cyflwyno prentisiaethau cynhwysol sy'n hygyrch i ddysgwyr o amrywiaeth o gefndiroedd, gan gynnwys rhai â nodweddion gwarchodedig ac sydd o dan anfantais economaidd-gymdeithasol.
 - Yn cynyddu cyfleoedd i bob prentis ddatblygu, cynnal a defnyddio eu sgiliau Cymraeg drwy gydol eu hyfforddiant a'u cyflogaeth, gan eu galluogi i gyfrannu at weithlu sy'n gynyddol ddwyieithog.
 - Cynnig darpariaeth o ansawdd uchel sy'n cryfhau cyrhaeddiad dysgwyr ac yn gwella deilliannau.

Deddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) 2022

- 2.5. Yn sgil cychwyn y darpariaethau prentisiaeth yn Rhan 4 ac Adran 104 (cymorth ariannol ar gyfer prentisiaethau) o Ddeddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil (Cymru) bydd swyddogaethau perthnasol yn cael eu trosglwyddo i Medr ym mis Awst 2027.
- 2.6. Mae Gweinidogion Cymru yn datblygu Manyleb newydd o Ofynion ar gyfer Prentisiaethau Cymeradwy Cymru o dan adran 115 o'r Ddeddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil. Bydd y Gofynion yn disodli Manyleb Safonau Prentisiaeth Cymru (MSPC) ac yn weithredol o 1 Awst 2027.
- 2.7. Cyn gwneud penderfyniadau terfynol ynghylch polisi, bydd Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar y Gofynion newydd yn nhymor yr hydref 2026. Bydd y Gofynion yn sicrhau'r hyblygrwydd mwyaf posibl wrth gyflwyno'r prentisiaethau o fewn fframwaith statudol clir. Byddant yn nodi'r hyn sydd angen ei gynnwys mewn Fframwaith Prentisiaeth er mwyn i ddysgwyr ddilyn y llwybr dysgu a chael cymeradwyaeth am gwblhau prentisiaeth Cymru i ddibenion Rhan 4 o'r Ddeddf.
- 2.8. Mae dyluniad Rhaglen Prentisiaethau Newydd Medr yn adlewyrchu'r hyblygrwydd ychwanegol a ddisgwyllir yn ôl y Gofynion newydd.

Fframweithiau Prentisiaeth

- 2.9. Mae Fframwaith Prentisiaeth yn nodi'r rhaglen ddysgu a'r cymwysterau sydd eu hangen i gwblhau prentisiaeth yng Nghymru. Mae pob llwybr o fewn fframwaith yn cynnwys:
- Cymhwyster cymhwysedd a gwybodaeth neu gymhwyster cyfun.
 - Cymwysterau Sgiliau Hanfodol Cymru (lle bo'n ofynnol) mewn:
 - Cyfathrebu
 - Cymhwyso Rhif
 - Llythrennedd digidol
 - Hyfforddiant yn y gwaith / i ffwrdd o'r gwaith.
 - Gofynion cymhwysedd/safonau eraill y diwydiant.
- 2.10. O fis Awst 2027 ymlaen, bydd 18 fframwaith sector ar gael ledled Cymru.
- 2.11. Mae prentisiaethau gradd ar gael mewn:
- Peirianeg.
 - Gweithgynhyrchu.
 - Adeiladu a'r amgylchedd adeiledig.
 - Digidol.
- 2.12. Gall darparwyr wneud cais ffurfiol i ddiwygio llwybrau/fframweithiau neu gynnig datblygu llwybrau newydd yn y llyfrgell fframweithiau prentisiaeth. Bydd y swyddogaeth hon yn dod yn weithredol ar 1 Awst 2027. Cyhoeddir canllaw ar wahân ar y llyfrgell newydd a'r systemau ardystio cyn dechrau'r rhaglen.

Blaenoriaethau sector ac anghenion rhanbarthol

- 2.13. Rhaid i'r rhaglen allu ymateb i flaenoriaethau economaidd rhanbarthol a blaenoriaethau Llywodraeth Cymru o ran sgiliau, a'u bodloni, gan gynnwys ymateb i

dechnolegau sy'n newid a'r angen am sgiliau gwyrdd. Mae'r rhaglen yn cydnabod bod anghenion o ran sgiliau yn esblygu'n barhaus. Mae egin-dechnolegau, newid demograffig, trawsnewid economaidd, datgarboneiddio, a'r newid yn y galw ymhlith cyflogwyr oll yn mynnu system brentisiaethau a all addasu dros amser. Bydd Medr yn parhau i fonitro'r galw am brentisiaethau gradd mewn sectorau eraill.

- 2.14. Fel arfer, dylid cyflwyno darpariaeth ar sail gydweithredol ranbarthol rhwng prifysgol, unrhyw bartneriaid cyflwyno eraill a chyflogwyr.

Fframwaith rheoleiddio Medr

- 2.15. Bydd yn ofynnol i ddarparwyr sy'n cyflwyno'r gweithgarwch a gyllidir ar gyfer y rhaglen brentisiaeth gydymffurfio â fframwaith rheoleiddio ac amodau cyllido Medr. Bydd Medr yn defnyddio ei broses sicrhau risg darparwyr i fonitro cydymffurfiaeth, a ddatblygir ac a weithredir yn ystod 2026/27.

- 2.16. Ceir manylion pellach am ofynion y fframwaith rheoleiddio ar wefan Medr.

Amodau:

[Cynaliadwyedd Ariannol \(Cychwynnol a pharhaus\)](#)

[Llywodraethu a Rheoli \(Cychwynnol a pharhaus\)](#)

[Ansawdd a Gwelliant Parhaus \(Cychwynnol a pharhaus\)](#)

[Llesiant Staff a Dysgwyr \(Cychwynnol a pharhaus\)](#)

[Y Gymraeg \(Parhaus\)](#)

[Diogelu Dysgwyr \(Parhaus\)](#)

[Cod Ymgysylltu â Dysgwyr \(Parhaus\)](#)

[Cyfle Cyfartal \(Parhaus\)](#)

[Gweithdrefnau Cwyno \(Parhaus\)](#)

[Sylw i Gyngor a Chanllawiau \(Parhaus\)](#)

[Gwybodaeth, Cymorth a Mynediad \(Parhaus\)](#)

Ymgysylltu a monitro

- 2.17. Yn ogystal â gofynion adrodd fframwaith rheoleiddio Medr, bydd yn ofynnol i ddarparwyr ymgysylltu'n rheolaidd â Medr, fel y gall Medr fonitro'r defnydd o gyllid grant a'r gweithgarwch a gyflawnir yn sgil y cyllid yn erbyn nodau'r rhaglen, gan gynnwys:

- Y galw am y rhaglen a'r nifer sy'n ei dilyn, gan gynnwys ymhlith unigolion o amrywiaeth o gefndiroedd, ac sydd â nodweddion gwarchodedig ac o dan anfantais economaidd-gymdeithasol.

- Patrymau cyflwyno mewn meysydd sector â blaenoriaeth, a chysondeb â'r sgiliau sydd eu hangen yn rhanbarthol.
- Ymgysylltu â chyflogwyr, gan gynnwys effeithiolrwydd cynyddu nifer ac amrywiaeth y cyflogwyr sy'n recriwtio prentisiaid.
- Ansawdd profiad y dysgwr a deilliannau'r dysgwr.
- Y nifer sy'n manteisio ar gyfleoedd cyfrwng Cymraeg.

2.18. Bydd y mewnwelediadau a geir o'r gwaith monitro hwn yn cael eu defnyddio er mwyn helpu darparwyr i wella eu perfformiad unigol yn erbyn y disgwyliadau yng nghanllawiau'r rhaglen. Fe'u defnyddir hefyd i nodi meysydd lle gellid bod angen gwneud newidiadau i'r rhaglen yn ei chyfanrwydd, gan gynnwys gweithgarwch datblygu ychwanegol a arweinir gan Medr.

3. Rolau a Chyfrifoldebau

3.1 Y Darparydd

- Cynnal cydymffurfiaeth ag amodau cyllido Medr, a gofynion eraill yn fframwaith rheoleiddio Medr.
- Sicrhau bod pob prentis yn cydymffurfio â gofynion cymhwysra'r rhaglen brentisiaethau.
- Cyflwyno darpariaeth o safon, fel y caiff ei gwerthuso yn arolygiadau Estyn/adolygiadau QAA (fel bo'n briodol).
- Helpu cyflogwyr i ddeall y buddsoddiad sy'n ofynnol ganddynt wrth gyflogi prentis, gan gynnwys adnoddau, yr ymrwymiad o ran amser, a'r gofynion drwy gydol y cyfnod dysgu.
- Cynorthwyo cyflogwyr i recriwtio'r prentis.
- Darparu gwybodaeth i'r cyflogwr a'r dysgwr am strwythur y brentisiaeth, a diffiniad clir o rolau a chyfrifoldebau rhwng y darparydd, y cyflogwr a'r dysgwr.
- Cynnal asesiad cychwynnol o'r dysgwr, fel y nodir ym mharagraffau 4.3 - 4.4.
- Cwblhau cwrs sefydlu effeithiol i'r prentis, gan gynnwys cwblhau cytundeb dysgu prentisiaeth.
- Cwblhau sesiwn sefydlu effeithiol i gyflogwyr er mwyn sicrhau eu bod yn gwbl ymwybodol o'u cyfrifoldebau ac yn cael gwybod am oblygiadau'r rhwymedigaethau hyn.
- Cynnal adolygiadau dysgu rheolaidd, gan gynnwys cynnydd dysgwyr, yr hyn maen nhw wedi'i gyflawni hyd yma, y dysgu pellach sydd ei angen, gan gynnwys parodrwydd am asesiadau a pha mor agos ydyn nhw at gwblhau, er mwyn helpu cyflogwyr a dysgwyr i gynllunio'n fwy effeithiol.
- Sicrhau y cydymffurfir â gofynion y fframwaith wrth gyflwyno pob agwedd ar y ddarpariaeth a gyllidir.
- Ehangu eu rhwydwaith o gyflogwyr, gan gynnwys busnesau bach a chanolig yn arbennig.
- Rhoi arweiniad a chynghor parhaus i'r cyflogwr/prentis hyd ddiwedd y brentisiaeth, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r naill a'r llall am gynnydd, a'u cynnwys yn llawn yn narpariaeth y rhaglen.
- Mentora a rhoi arweiniad a chefnogaeth i gyflogwyr yn ystod prosesau recriwtio, cyflwyno a deilliannau er mwyn sicrhau profiad o safon i'r dysgwr sy'n arwain at ddeilliannau llwyddiannus a chyflogaeth neu hunangyflogaeth barhaus.
- Darparu prosesau asesu, cyflwyno a chefnogi effeithiol i ddysgwyr er mwyn galluogi deilliannau llwyddiannus, nid yn unig o ran ennill cymhwyster ond hefyd o ran datblygiad gyrfa a llesiant y dysgwr.
- Sicrhau bod ganddynt systemau a phrosesau cadarn ar waith i gefnogi a dangos tystiolaeth o gydymffurfio â holl ofynion y rhaglen yn unol â'r fanyleb.
- Sicrhau bod eu darpariaeth yn gynhwysol ac yn hygyrch i ddysgwyr o amrywiaeth o gefndiroedd, ac i rai â nodweddion gwarchodedig, a sicrhau eu bod yn annog staff a dysgwyr yn weithredol i gymryd rhan mewn unrhyw gynlluniau a mentrau sydd ar gael i gynyddu nifer y dysgwyr, cyfranogiad a llwyddiant.
- Cynyddu nifer y bobl o leiafrifoedd ethnig sy'n dechrau ac yn cwblhau prentisiaethau, yn unol â Chynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol ac adolygiad Cyflogaeth a Sgiliau 2024.

- Cynnal asesiadau effaith cydraddoldeb i ddeall effaith prosesau a pholisïau ar bawb sydd â nodweddion gwarchodedig.
- Hyrwyddo a dathlu'r Rhaglen Brentisiaethau.
- Creu amgylchedd lle mae'r Gymraeg yn cael ei hyrwyddo a'i hannog yn weithredol ar draws gweithgareddau'r darparydd hyfforddiant, fel y gall prentisiaid a staff ddatblygu, cynnal, a defnyddio'u sgiliau Cymraeg yn y dysgu ac yn y gwaith o ddydd i ddydd.
- Mynd ati'n weithredol i hyrwyddo cyfleoedd prentisiaeth cyfrwng Cymraeg sy'n gynhwysol ac yn hygyrch, ac annog staff a dysgwyr i gymryd rhan mewn cynlluniau a mentrau perthnasol sy'n helpu i gynyddu'r galw am, a chyfranogiad mewn, hyfforddiant ac asesu trwy gyfrwng y Gymraeg.
- Rhoi'r cyfryw wybodaeth, cymorth a mynediad i Medr, neu i unigolyn a awdurdodir gan Medr, at gyfleusterau, systemau ac offer y darparydd, fel y bo'n rhesymol ofynnol er mwyn i Medr gyflawni ei swyddogaethau.
- (Rhannu Prentisiaethau yn Unig) Cyfrifoldeb y sefydliad/cyflogwr arweiniol yw talu cyflog y prentisiaid ac adennill cyflogau gan y cyflogwyr cynnal.

3.2 Y Cyflogwr

- Cyflogi ac, o leiaf, talu'r prentis yn unol â gofynion yr Isafswm Cyflog Cenedlaethol – ar gyfer hyfforddiant yn y gwaith ac i ffwrdd o'r gwaith.
- Sicrhau bod y prentis yn cael amser i dderbyn hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith fel bo'n briodol.
- Sicrhau cydymffurfiaeth â chyfraith mewnfudo'r DU o ran hawl y prentis i fyw a gweithio yn y DU, a chadw cofnodion o'r gwiriadau.
- Cyflawni cyfrifoldebau cyfreithiol dros lechyd a Diogelwch y prentis.
- Sicrhau cydymffurfiaeth â deddfwriaeth ac arfer da o ran cyfle cyfartal.
- Sicrhau bod digon o amser ac adnoddau'n cael eu darparu er mwyn i'r prentis fodloni eu gofynion dysgu ac asesu - gan gynnwys sicrhau bod y prentis yn mynd i'r gwaith ac yn derbyn hyfforddiant am isafswm o un awr ar bymtheg (16) yr wythnos.
- Cefnogi a chyfrannu'n weithredol at ddysgu'r prentis ac at gyflwyno'r Rhaglen Brentisiaethau.
- Sicrhau bod gan y prentis fynediad at fentor priodol a enwebir o fewn y sefydliad a fydd yn gweithredu fel y pwynt cyswllt enwebedig yn ystod y rhaglen.
- Cyfrannu'n weithredol at ddatblygiad parhaus pecyn cymorth cyflogwyr Rhaglen Brentisiaethau Medr a'i hyrwyddo.
- Gweithio gyda darparwyr i gyflawni eu rhwymedigaeth i gymryd pob cam rhesymol i hyrwyddo ac annog y defnydd o'r Gymraeg, a chynyddu'r galw am hyfforddiant ac asesiadau cyfrwng Cymraeg, a chyfranogiad yn hynny, os ydynt ar gael, fel y gall prentisiaid ddatblygu, cynnal a defnyddio eu sgiliau Cymraeg wrth ymarfer.

3.3 Y Dysgwr

- Ymroi i ddysgu a chael eu hasesu drwy fynd ar gyrsiau ac i ddigwyddiadau dysgu eraill yn y gwaith neu i ffwrdd o'r gwaith, bod yn barod i'w hasesu, a chymryd rhan yn weithredol yn y gwaith o gynllunio ac adolygu eu rhaglen.
- Cymryd cyfrifoldeb dros eu dysgu a'u datblygiad eu hunain.

- Ymddwyn mewn modd ystyriol a chyfrifol, gan roi sylw priodol i sicrhau cyfle cyfartal iddyn nhw'u hunain ac i eraill, ac i iechyd a diogelwch eraill ac i'w hiechyd a'u diogelwch eu hunain yn yr amgylchedd gwaith a dysgu.
- Gweithio i'r cyflogwr hyd eithaf eu gallu ac yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r cyflogwr.
- Ymgysylltu'n gadarnhaol â chyfleoedd, lle bônt ar gael, i ddatblygu, cynnal a defnyddio eu sgiliau Cymraeg fel rhan o'u hyfforddiant a'u cyflogaeth, gan gydnabod y manteision a ddaw yn sgil hyn i weithlu cynyddol ddwyieithog yng Nghymru.

4. Agweddau allweddol y rhaglen

Cytundeb Prentisiaeth Cymru

- 4.1. Rhaid i ddysgwr gael Cytundeb Prentisiaeth Cymru sy'n nodi mewn ysgrifen ei delerau ac amodau dysgu gyda'r darparwydd a'r cyflogwr cyn, neu ar yr adeg pan fydd y dysgwr yn dechrau'r Fframwaith Prentisiaeth.
- 4.2. Rhaid hysbysu'r dysgwr cyn gwneud unrhyw newidiadau i Gytundeb Prentisiaeth Cymru, neu cyn gynted â phosibl wedi hynny.

Sefydlu ac asesu'r dysgu

- 4.3. Bydd yn ofynnol i ddarparwyr weithio gyda'r dysgwr a'r cyflogwr i gynnal a chofnodi proses sefydlu ac asesu gadarn ar gyfer pob dysgwr a chreu Cynllun Dysgu Unigol, wedi'i deilwra i fodloni anghenion yr unigolyn a'r cyflogwr. Dylai'r asesiad hwn fod ar gael yn newis iaith y dysgwr, sef naill ai yn y Gymraeg neu yn y Saesneg.
- 4.4. Er y gall darparwyr ddyfeisio eu proses asesu a'u dogfennau eu hunain, rhaid i hyn gynnwys ystyriaeth o'r canlynol:
 - Prosesau asesu, cyflwyno a chefnogi effeithiol i alluogi deilliannau llwyddiannus, nid yn unig o ran ennill y cymhwyster, ond hefyd o ran dilyniant gyrfa, gan gynnwys paratoi am hunangyflogaeth lle bo'n briodol.
 - Nodi unrhyw rwystrau posibl i ddysgu a'r angen am gymorth ychwanegol, gan gynnwys unrhyw Anghenion Dysgu Ychwanegol.
 - Dysgu blaenorol cydnabyddedig (DBC) perthnasol.
 - Asesiad o sgiliau Cymraeg a chynllun ar gyfer sut y gellir cymryd pob cam rhesymol, yn y ddarpariaeth a'r dull cyflwyno, i gynnig cyfleoedd i ddatblygu, cynnal a defnyddio sgiliau'r dysgwr yn seiliedig ar yr asesiad hwnnw.
 - Cymwysterau, fel y'u nodir yn y Fframwaith Prentisiaethau, sydd i'w cwblhau.
 - Hyfforddiant yn y gwaith ac i ffwrdd o'r gwaith sydd i'w gwblhau.
 - Dyddiad dechrau'r dysgwr a hyd yr hyfforddiant.
 - Cymorth entrepreneuriaeth i ddysgwyr a allai fod yn dechrau hunangyflogaeth ar ddiwedd y brentisiaeth.
 - Sgiliau cyflogadwyedd i'w datblygu.
 - Llesiant dysgwyr gan gynnwys rhoi ystyriaeth i rwystrau unigol fel cyfrifoldebau gofalu a allai olygu bod angen mwy o gefnogaeth neu fwy o hyblygrwydd yn y ddarpariaeth.

Deilliannau Dysgwyr

- 4.5. Mae'n ofynnol i ddarparwyr ymdrechu i'r eithaf i sicrhau bod pob dysgwr yn cael swydd gynaliadwy ar ddiwedd eu Rhaglen Brentisiaeth (mae hyn yn cynnwys hunangyflogaeth). Mae lleoli'r prentis gyda chyflogwr nad yw, o'r cychwyn cyntaf, ond yn cynnig cyflogaeth dros dro hyd ddiwedd y brentisiaeth yn annhebygol o fod er budd pennaf y prentis. Ni fyddai trefniant o'r fath ond yn briodol os oes digon o dystiolaeth i ddangos y byddai'r prentis, ar ôl cymhwyso, yn gallu canfod cyflogaeth barhaus neu hunangyflogaeth sicr yn rhywle arall. Os ystyrir bod hunangyflogaeth yn opsiwn rhesymol, byddem yn disgwyl i ddarparwyr gefnogi eu dysgwyr wrth bontio i hunangyflogaeth.
- 4.6. Disgwylir i ddarparwyr fonitro ac adrodd wrth Medr faint o ddysgwyr sy'n cyflawni'r deilliannau canlynol:
- Cwblhau pob agwedd ar y Fframwaith Prentisiaeth perthnasol a'r ardystiad yn llwyddiannus.
 - Cwblhau'r rhaglen yn amserol – diffinnir hyn fel cwblhau'r rhaglen o fewn y cyfnod targed a aseswyd.
 - Mynediad i gyflogaeth barhaus cyn pen pedair wythnos ar ôl gadael.
 - Bydd Medr yn defnyddio'r wybodaeth hon i gofnodi'r cynnydd a'r deilliannau a gyflawnwyd yn sgil y rhaglen brentisiaethau.
- 4.7. Yn unol â fframwaith rheoleiddio Medr, disgwylir i ddarparwyr hefyd ddangos deilliannau ar draws ystod ehangach o fesurau, gan gynnwys dilyniant dysgwyr i ddysgu pellach, profiadau dysgwyr, a chyfle cyfartal i ddysgwyr o amrywiaeth o gefndiroedd, gan gynnwys nodweddion gwarchodedig.

Y Gymraeg

- 4.8. [Rhaid i ddarparwydd prentisiaethau sydd wedi cofrestru gyda Medr, neu a gyllidir gan Medr, gyhoeddi a chynnal Strategaeth ar gyfer y Gymraeg.](#) Dylai'r strategaeth hon nodi sut y bydd y darparwydd yn cymryd pob cam rhesymol i:
- hybu ac annog mwy o ddefnydd o'r Gymraeg ar draws y darparwr fel y gall pobl – gan gynnwys staff a dysgwyr – ddefnyddio'r iaith yn naturiol yn eu bywydau beunyddiol;
 - cynyddu'r galw am addysg drydyddol a ddarperir trwy gyfrwng y Gymraeg, a chyfranogiad ynddi.
- 4.9. I'w helpu i fodloni'r gofynion hyn, anogir darparwyr i weithio gyda'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol (y Coleg), fel un o'r sefydliadau sy'n gyfrifol am gynllunio strategol mewn perthynas â'r Gymraeg mewn addysg drydyddol. Mae'r Coleg yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru, Medr, a darparwyr i gefnogi twf mewn cyfleoedd astudio a hyfforddi cyfrwng Cymraeg a dwyieithog. Yng nghyd-destun prentisiaethau a'r Cynllun Cenedlaethol ar gyfer y Gymraeg mewn Addysg Drydyddol, bydd y Coleg yn cefnogi ac yn cynghori darparwyr wrth iddynt ddatblygu a gweithredu eu Strategaethau ar gyfer y Gymraeg, gan helpu i nodi ffyrdd ymarferol i gynyddu'r galw am, a chyfranogiad mewn, darpariaeth prentisiaethau cyfrwng Cymraeg. Mae hyn yn cynnwys cymorth mewn perthynas â'r gweithlu addysg drydyddol ac annog a chefnogi dysgwyr. Mae'r Coleg hefyd yn cefnogi Medr drwy roi cyngor strategol ar weithredu Amod y Gymraeg, gan gyfrannu at drafodaethau ar flaenoriaethau, a

rhannu arfer da ar draws y sector i gefnogi gwelliant gwirioneddol mewn darpariaeth.

- 4.10. Bydd yr Athrofa Dysgu Cymraeg Genedlaethol (y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol gynt) yn debygol o gynnig cyfleoedd perthnasol i gefnogi darparwyr wrth weithredu eu Strategaethau ar gyfer y Gymraeg. Yng nghyd-destun y Cynllun Cenedlaethol ar gyfer y Gymraeg mewn Addysg Drydyddol, Strategaethau Iaith Gymraeg darparwyr, a'r gefnogaeth a'r gwaith cynllunio strategol a ddarperir gan y Coleg, bydd yr Athrofa yn chwarae rôl bwysig wrth gefnogi datblygiad sgiliau Cymraeg a hyder y gweithlu addysg drydyddol, gyda'r nod o adeiladu capasiti i ddarparu darpariaeth cyfrwng Cymraeg.
- 4.11. Bydd Medr yn monitro perfformiad darparwyr yn erbyn eu Strategaethau Iaith Gymraeg ac yn defnyddio ei brosesau rheoleiddio a rheoli grantiau sefydledig i sbarduno gwelliant parhaus ac i herio mewn meysydd lle nad oes digon o gynydd.

Ansawdd a gwelliant parhaus

- 4.12. Rhaid i'r darparydd gydymffurfio ag amod rheoleiddio a chyllido Medr ar gyfer [ansawdd a gwelliant parhaus](#). Mae'r amod yn mynnu bod darparwyr yn dangos bod eu darpariaeth o ansawdd da, a'u bod yn ymdrechu i wella'n barhaus. Mae'n ofynnol iddynt ystyried [Fframwaith Ansawdd](#) Medr.
- 4.13. Dylai darparwyr gael systemau hunanasesu ar waith i werthuso ansawdd y ddarpariaeth a defnyddio'r rhain i ysgogi gwelliant parhaus i brofiad y dysgwr. Dylai'r systemau hyn fod yn seiliedig ar ddata a safbwyntiau dysgwyr. Dylai darparwyr gael systemau i fonitro effaith camau a gymerir o ganlyniad i weithgarwch hunanasesu.
- 4.14. Disgwylir i ddarparwyr ddefnyddio mecanweithiau cyflwyno arloesol a hyblyg. Mae hyn yn cynnwys manteisio ar dechnoleg sy'n bodoli eisoes a thechnoleg newydd, defnyddio amrywiaeth o arferion dysgu ac addysgu ac ymateb i anghenion dysgwyr, gan gynnwys ar gyfer y rhai sydd wedi'u tangynrychioli mewn Addysg Drydyddol, gan gynnwys y rhai â nodweddion gwarchodedig. Dylai'r ddarpariaeth ymateb i newidiadau yn arferion ac anghenion y diwydiant a'r sector.

Sicrwydd

- 4.15. Mae'n ofynnol i bob darparydd gydymffurfio ag amod Llywodraethu a Rheoli Medr.
- 4.16. Mae Medr yn defnyddio dull sicrwydd o'r dechrau i'r diwedd i fonitro'r Rhaglen Brentisiaethau. Rôl Medr yw sicrhau uniondeb y system brentisiaethau drwy adolygu a dilysu tystiolaeth, data a phrosesau darparwyr yn systematig ar draws cylch bywyd llawn y dysgwr a'r rhaglen.
- 4.17. Mae Medr yn cydnabod y bydd gwahanol brosesau'n briodol i wahanol fathau o ddarparwyr ac, er y darperir canllaw amlinellol, mater i'r darparwyr yw pennu, nodi a monitro effeithlonrwydd y systemau rheoli a'r prosesau sy'n addas ar gyfer eu sefydliad ac i gyflwyno i Medr yn unol â'r gofynion. Rhaid i unrhyw brosesau a ddefnyddir fod yn gadarn ac yn hygyrch. Disgwylir i ddarparwyr gwblhau rhaglen flynyddol o archwiliadau mewnol ac allanol. Mae Medr yn cadw'r hawl i adolygu prosesau a derbyn canfyddiadau neu grynodebau o adroddiadau archwilio.

5. Cyllid a Thaliadau

Model cyllido

- 5.1. Darperir cyllid Prentisiaeth Gradd Medr i dalu costau cyflenwi darparwyr addysg drydyddol. Mae unrhyw gyllid cymorth myfyrwyr unigol y gallai Prentisiaid Gradd fod yn gymwys ar ei gyfer, ar wahân i hyn, ac fe'i gweinyddir gan [Lywodraeth Cymru](#) drwy'r Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr.
- 5.2. Y dyraniad uchaf ar gyfer cyflawni'r gofynion ar gyfer prentisiaeth gradd yw £27,000. Telir cyllid ar sail y credydau a gwblhawyd, ar gyfradd o £75 fesul credyd (yn seiliedig ar werth credyd nodweddiadol o 360 credyd ar gyfer gradd baglor).
- 5.3. Mae dyraniadau ar gyfer dechreuwyr newydd yn seiliedig ar £9,000 fesul prentis y flwyddyn, gan dybio'r cwrs byrraf o ran hyd. Pan fo'r cyfnod yn hirach, gwneir taliadau yn seiliedig ar gredydau a gwblhawyd. Ni ddyfernir cyllid am gredydau a gydnabyddir fel dysgu blaenorol, nac am gostau'r broses gydnabod.

Dyraniadau grant

- 5.4. Bydd Medr yn darparu dyraniad grant sylfaenol i ddarparwyr sy'n bodloni amodau'r rhaglen i'w galluogi i gynllunio adnoddau a darpariaeth ar gyfer y dyfodol a chefnogi hyfywedd ariannol. Bydd swm y grant a ddyrennir yn amodol ar y gyllideb a ddyrennir gan Lywodraeth Cymru.
- 5.5. Bydd y dyraniad grant yn seiliedig ar:
 - Nifer y dysgwyr sy'n parhau yn seiliedig ar y niferoedd a ddarperir gan bob darparydd gyda chyllid yn seiliedig ar y gyfradd gyllido yn ôl hyd disgwyliedig y cwrs.
 - Mae dysgwyr newydd sy'n dechrau yn seiliedig ar £9,000 fesul prentis; dyrennir isafswm o bum dechreuwr newydd i bob darparydd; dyrannir dechreuadau newydd ychwanegol yn gymesur â'r dechreuadau newydd a gyflawnwyd yn y flwyddyn flaenorol.
 - Bydd galw yn y sector rhanbarthol yn y dyfodol, yn seiliedig ar wybodaeth am y farchnad lafur, hefyd yn cael ei ystyried yn ystod y broses ddyrannu, yn amodol ar gyfyngiadau cyllidebol.
- 5.6. Dyrennir uchafswm cyllideb cyfunol ar gyfer prentisiaethau newydd a phrentisiaethau sy'n parhau, i alluogi hyblygrwydd i ddarparwyr wrth reoli'r Rhaglen Prentisiaethau Gradd a hyblygrwydd hefyd rhwng fframweithiau a chymwysterau er mwyn bodloni'r galw ymhlith cyflogwyr. Bydd darparwyr yn gallu rheoli eu dyraniad mewn modd hyblyg i'w galluogi i fodloni'r disgwyliadau a nodir yng nghanllawiau'r rhaglen.
- 5.7. Gall Medr ddefnyddio dulliau cyllido eraill i gyflawni deilliannau'r Rhaglen, pan fo angen diogelu parhad darpariaeth prentisiaethau.

Prosesau Talu ac Amserlenni Cysoni

- 5.8. Gwneir dau daliad i ddarparwyr ym mhob blwyddyn ariannol. Bydd hyn yn cynnwys:

- a) Taliad cyntaf o 60% o gyfanswm y dyraniad cyllid ym mis Hydref.
- b) Y 40% sy'n weddill ym mis Mawrth y flwyddyn ganlynol.

5.9. Cyfrifir Addasiadau i'r ail daliad fel yr amlinellir isod:

- Bydd cyllid yn seiliedig ar nifer y gwerthoedd credyd wedi'u cwblhau a gyflwynir drwy'r ffurflen Ystadegau Cynnar Myfyrwyr Addysg Uwch (HESES). Gellid addasu cyllid i lawr ar sail modiwlau nas cwblhawyd, niferoedd sy'n tynnu'n ôl neu os yw nifer y credydau ar gyfer y cwrs cyfan yn llai na 360 credyd yn sgil dysgu blaenorol cydnabyddedig (DBC).
- Bydd y cyllid a ddyfernir yn cael ei fonitro drwy ddefnyddio data recriwtio HESES a gesglir ar gyfer dechreuwyr newydd fel arfer erbyn 1 Mawrth bob blwyddyn a dysgwyr sy'n parhau o flynyddoedd blaenorol.

5.10. Bydd cyllid a ddyfernir ym mhob blwyddyn academiaidd yn cael ei fonitro drwy ddefnyddio data recriwtio HESES a gasglwyd ar gyfer dechreuwyr newydd hyd at 1 Mawrth yn y flwyddyn academiaidd ddiweddaraf a dysgwyr sy'n parhau o flynyddoedd blaenorol. Bydd data HESES yn cael eu casglu a'u dilysu ym mis Chwefror bob blwyddyn.

5.11. Bydd Tîm Prentisiaethau Medr yn cysylltu â darparwyr ym mis Hydref a mis Rhagfyr bob blwyddyn i gadarnhau eu gwariant hyd yma a nodi unrhyw danwariant a ragwelir i'w ddychwelyd a'i ailddosbarthu.

5.12. Gwneir yr addasiad terfynol i daliad y darparydd ar ddiwedd y flwyddyn academiaidd pan gyflwynwyd data HESA i'w dilysu gan Medr. Bydd unrhyw daliadau am recriwtio ychwanegol yn amodol ar y gyllideb sydd ar gael.

6. Rheoli dysgwyr

Cymhwysra

- 6.1. Mae'r adran hon yn nodi'r rheolau ynghylch cymhwysra dysgwyr ar gyfer buddsoddiad prentisiaeth yng Nghymru, ynghyd â chanllawiau ar ddangos tystiolaeth o gymhwysra dysgwyr, i gynorthwyo darparwyr â'u prosesau sefydlu.
- 6.2. Er mwyn helpu darparwyr i sicrhau cyn lleied o faich gweinyddol ag sy'n bosibl yn gysylltiedig â chymhwysra dysgwyr, yr unig beth y bydd angen i'r rhan fwyaf o ddysgwyr ei wneud fydd cadarnhau ar eu ffurflen ymrestru fod ganddynt hawl i fyw a gweithio yn y DU, a'u bod wedi byw'n gyfreithlon yn y DU am y tair blynedd blaenorol. I'r nifer fach o ddysgwyr cymwys nad ydynt yn bodloni'r gofyniad hwn, rhaid i ddarparwyr gymryd camau i'w bodloni eu hunain bod y dysgwr yn preswyllo'n gyfreithlon yn y DU. I gynorthwyo darparwyr ac archwilwyr cyllido, ceir rhagor o gyngor ar dystiolaeth gydymffurfio o gymhwysedd dysgwyr yn y [Gofynion Preswyllo](#).
- 6.3. Wrth ystyried cymhwysra dysgwyr, y ffactor allweddol yw'r wlad lle mae'r cyfranogwr yn gweithio. Dangosir cyfrifoldebau cyllido trawsffiniol yn y tabl isod:

Man preswyllo'r cyfranogwr	Lleoliad y cyflogwr	Y brif wlad lle mae'r cyfranogwr yn gweithio	Yr amser a dreulir yn gweithio yn y brif wlad	Cyllid
Cymru neu Loegr	Cymru	Cymru	Mwy na 51%	Cyllid a blaenoriaethau Medr.
Cymru neu Loegr	Lloegr	Cymru	Mwy na 51%	Cyllid a blaenoriaethau Medr.
Cymru neu Loegr	Lloegr	Lloegr	O leiaf 50%	Trefniadau ariannol a blaenoriaethau Llywodraeth y DU.
Cymru neu Loegr	Cymru	Lloegr	O leiaf 50%	Trefniadau ariannol a blaenoriaethau Llywodraeth y DU.

- Y ffactor a ddefnyddir i bennu lleoliad y cyflogwr hynny sy'n agos at/sydd ar y ffin rhwng Cymru a Lloegr yw lleoliad y swyddfa neu lle telir Ardrethi Busnes, a lle mae'r dysgwr wedi'i leoli'n bennaf.
- DS:** Pan fydd dysgwr yn symud ymlaen i lefel uwch o unrhyw weithgaredd a gyflawnir yn gysylltiedig â'r rhaglen, heb seibiant o fwy nag wyth wythnos calendr i'r dysgu, bydd y statws cymhwysra gwreiddiol yn parhau i fod yn berthnasol.

6.4. Mae unigolion yn gymwys i gael mynediad i brentisiaeth os yw'r canlynol yn wir wrth iddynt gael mynediad:

- Nad ydynt o oedran ysgol gorfodol yng Nghymru; nac yn mynd i'r ysgol neu'r coleg yn llawnamser fel disgybl neu fyfyrwr; nac mewn addysg uwch amser llawn;
- Eu bod yn bodloni'r meini prawf cymhwysra preswyllo fel y'u rhestrir yn [Atodlen Rheoliadau Addysg \(Ffioedd a Dyfarniadau\) \(Cymru\) 2007](#);
- Os nad ydynt yn y ddalfa nac ar remánd yn y ddalfa;
- Os nad ydynt yn cymryd rhan mewn unrhyw raglen gyflogaeth neu fenter arall a ariennir yn uniongyrchol gan Lywodraeth y DU neu Lywodraeth Cymru;
- Os nad ydynt yn cymryd rhan mewn unrhyw raglenni dysgu galwedigaethol eraill a ariennir gan Lywodraeth y DU neu Lywodraeth Cymru; ac
- Y byddant, o leiaf, yn cwblhau'r elfen cymhwysedd mewn fframwaith dynodedig.

Statws cyflogaeth

6.5. Rhaid i brentisiaid fod wedi'u cyflogi am o leiaf 16 awr yr wythnos. Lle bo gan ddysgwyr gontract am lai na'r isafswm hwn, rhaid i ddarparwyr gadw tystiolaeth gadarn i ddangos eu bod yn bodloni'r gofyniad hwn yn rheolaidd.

Hunangyflogaeth

6.6. Mae dysgwyr hunangyflogedig yn gymwys i gael mynediad i'r Rhaglen Brentisiaethau os bodlonir yr holl ofynion cymhwysra mynediad eraill. Wrth ystyried derbyn dysgwyr sy'n hunangyflogedig i'r rhaglen, rhaid i ddarparwyr sicrhau bod gan ddysgwyr ddigon o gefnogaeth yn y gwaith i ddatblygu drwy eu fframwaith. Rhaid i'r darparydd ei sicrhau ei hun fod pob prentis hunangyflogedig yn gweithio yn unol â safonau lechyd a Diogelwch, yn enwedig o ran goruchwyliaeth.

6.7. Rhaid i'r prentis hunangyflogedig gael ei oruchwyllo'n effeithiol gan berson cymwys yn y diwydiant yng ngalwedigaeth y brentisiaeth. Rhaid i'r goruchwyliwr feddu ar y profiad, y wybodaeth a'r cymwysterau priodol i roi cefnogaeth. Rhaid i'r prentis hunangyflogedig gael cofnod priodol bod tasgau / cymwyseddau'r cymhwyster wedi'u cymeradwyo gan berson sy'n gymwys yn y diwydiant neu gyflogwr.

6.8. Dylai'r darparydd sicrhau nad yw'r prentis yn ymgymryd ag unrhyw weithgareddau nad yw wedi'i hyfforddi nac wedi cymhwyso i'w cyflawni yn ystod y brentisiaeth ac eithrio o dan oruchwyliaeth uniongyrchol gan oruchwyliwr cymwys yn y diwydiant (gweler uchod), a hynny dim ond os nad yw'r gweithgareddau'n groes i unrhyw ofyniad cyfreithiol ynghylch cymhwysedd.

6.9. Rhaid i weithwyr **adeiladu** hunangyflogedig:

- Gael isafswm o dair blynedd o brofiad perthnasol yn y diwydiant adeiladu, cyn dechrau'r brentisiaeth, o fewn y pum mlynedd cyn dechrau'r brentisiaeth.
- Cael ei oruchwyllo gan unigolyn profiadol yng ngalwedigaeth y brentisiaeth. Rhaid i'r goruchwyliwr fod yn unigolyn sydd â digon o hyfforddiant, profiad a gwybodaeth i roi cymorth priodol.
- Gwnewch yn siŵr fod pob tasg a chymhwysedd wedi'u cymeradwyo gan weithiwr proffesiynol cymwys o'r diwydiant neu gyflogwr. Yn y cyd-destun hwn, gellir dangos tystiolaeth o gymhwysedd drwy, er enghraifft, gymwysterau

proffesiynol, siarteriaeth, cerdyn CSCS ar lefel briodol, neu ardystiad Trydanol, Gwresogi ac Awyru a reoleiddir gan y diwydiant.

- Derbyn hyfforddiant lechyd a Diogelwch a dal cerdyn CSCS priodol h.y. cerdyn CSCS prentis.
- Peidio ag ymgymryd ag unrhyw weithgareddau nad ydynt wedi'u hyfforddi na'u cymhwyso ar eu cyfer dros gyfnod y brentisiaeth, ac eithrio lle maent o dan oruchwyliaeth uniongyrchol goruchwyliwr cymwys addas o'r diwydiant, a dim ond lle nad yw gweithgareddau o'r fath yn torri unrhyw ofynion cymhwysedd cyfreithiol.
- DS: Mae'r gofynion hyn yn berthnasol nid yn unig i ddysgwyr sy'n hunangyflogedig ar ddechrau eu rhaglen ond hefyd i'r rhai sy'n dod yn hunangyflogedig yn ystod y brentisiaeth.

6.10. Bydd gofynion cymhwysra yn cael eu hadolygu'n rheolaidd, a gallent newid.

Tynnu'n Ôl

6.11. Ystyrir bod dysgwr wedi tynnu'n ôl o'r rhaglen brentisiaethau os gwyddys ei fod wedi penderfynu tynnu'n ôl o'r rhaglen, a bod hynny wedi'i gadarnhau mewn ysgrifen gan naill ai'r dysgwr, yr asesydd neu'r cyflogwr. Rhaid i'r dyddiad tynnu'n ôl adlewyrchu'r dyddiad diwethaf pan oedd tystiolaeth o ddysgu ar gael, neu ddyddiad dechrau egwyl os yw hynny'n berthnasol.

6.12. Rhaid i ddarparwyr gael systemau cadarn ar waith i sicrhau bod dysgwyr sydd mewn perygl o dynnu'n ôl yn gynnwys yn cael eu nodi, a bod cymorth ychwanegol ac/neu fentor yn cael eu cynnig iddynt i'w helpu i barhau â'r rhaglen.

6.13. Pan gadarnheir tynnu'n ôl, rhaid i ddarparwyr gadw tystiolaeth o asesiadau a'r hysbysiad o dynnu'n ôl.

Diswyddo

6.14. Pan fydd prentis yn cael ei ddiswyddo, neu fel arall yn rhoi'r gorau i gyflogaeth gyda'i gyflogwr, disgwylir i'r darparydd, o leiaf, gefnogi'r dysgwr drwy:

- Gysylltu â chyflogwyr perthnasol eraill y maent yn gweithio gyda nhw i ganfod a oes unrhyw swyddi gwag eraill ar gael sy'n addas.
- Nodi a threfnu cefnogaeth briodol arall.

6.15. Fel prif ffocws, dylid galluogi'r prentis i barhau a'i brentisiaeth lle bynnag y bo modd.

Egwyliau

6.16. Dim ond pan fydd y dysgwr i ffwrdd o'r gwaith am gyfnod estynedig y dylid nodi bod dysgwr ar egwyl o'i raglen ddysgu, e.e. o ganlyniad i salwch, mamolaeth, mabwysiadu, tadolaeth ac ati neu (mewn achosion eithriadol) lle bo amgylchiadau'r dysgwr yn peri bod angen iddo gael egwyl untro o'i raglen ddysgu. Pan fydd dysgwr yn cael egwyl, mae'n ofynnol i'r darparydd ei sicrhau ei hun fod y dysgwr wedi ymrwymo i ddychwelyd i ddysgu ar ôl yr egwyl, a bod y cyflogwr yn cadw ei swydd ar agor.

6.17. Ni fydd egwyl ond yn berthnasol lle bo dysgwr yn absennol o'i fan gwaith am gyfnod estynedig ac yn bwriadu parhau i ddysgu ar ôl dychwelyd i'r gwaith. Mewn amgylchiadau eithriadol lle nad yw dysgwr, dros dro, yn gallu cyflawni ei rôl arferol o fewn ei swydd ac nad yw'n gallu parhau â'i raglen brentisiaeth, gallai egwyl fod yn briodol, gan dybio bod pob amod arall wedi'i fodloni.

6.18. Dyma resymau derbyniol dros gael egwyl:

- i. Salwch y dysgwr.
- ii. Absenoldeb mamolaeth, tadolaeth neu fabwysiadu.
- iii. Rhesymau personol sy'n arwain at gyfnod o absenoldeb o'r gwaith e.e. profedigaeth, cyfrifoldebau gofalu, gwyliau estynedig.
- iv. Terfynu cyflogaeth (lle nad yw'r darparwydd yn gallu parhau i gyflwyno'r Rhaglen Brentisiaethau).
- v. Rheswm arall dros gael Egwyl - ni ddylid ond defnyddio hwn pan nad yw'r un categori dilys arall ar gyfer egwyl yn berthnasol (e.e. absenoldeb tadolaeth yn unol â thelerau ac amodau'r cyflogwyr, neu egwyl o'r gwaith a gychwynnir gan y cyflogwr).

6.19. Ni ddylai'r egwyl fod yn hwy na:

- 26 wythnos, neu
- 52 wythnos (yn achos absenoldeb mamolaeth neu fabwysiadu).

6.20. Disgwylir i ddarparwyr gael system ar waith i sicrhau bod hyd egwyliau dysgwyr yn cael ei fonitro'n weithredol ac yn fynych. Mewn amgylchiadau eithriadol, gellir ceisio cymeradwyaeth Medr ar gyfer egwyliau hwy na 26 wythnos am resymau eraill heblaw absenoldeb mamolaeth neu fabwysiadu.

6.21. Rhaid terfynu'r brentisiaeth os nad oes unrhyw debygolrwydd o ddychwelyd i ddysgu. Os na fydd y dysgwr yn dychwelyd i ddysgu ar ddiwedd y cyfnod o egwyl, ystyrir bod y dysgwr wedi terfynu'r dysgu. Daw hyn yn weithredol o'r diwrnod gwaith olaf lle ceir tystiolaeth o bresenoldeb y dysgwr ar raglen ddysgu.

7. Gofynion data a systemau

Gofynion diogelwch gwybodaeth

7.1. Rhaid i ddarparwyr ddal a chynnal sicrwydd dangosadwy yn erbyn safon diogelwch gwybodaeth gydnabyddedig sy'n briodol i natur, graddfa a sensitifrwydd y gweithgarwch a gyllidir a'r data a brosesir am ddysgwyr. Fel isafswm, rhaid i ddarparwyr gyflwyno tystiolaeth i Medr o ardystiad, achrediad, neu asesiad wedi'i wirio'n annibynnol yn erbyn safon, fframwaith neu gynllun diogelwch gwybodaeth cydnabyddedig fel ISO/IEC 27001, Hanfodion Seiber Mwy, Safon Llywodraethu IASME, y Fframwaith Asesu Seiber neu safonau, Fframwaith neu gynlluniau diogelwch cyfatebol.

7.2. Rhaid i achrediad neu sicrwydd fod yn gyfredol, yn berthnasol i'r gweithgarwch a gyllidir, ac wedi'i ategu gan dystiolaeth archwiliadwy o gydymffurfiaeth. Mae'n ofynnol i ddarparwyr sicrhau bod tystiolaeth o'r fath ar gael i Medr ar gais, a mynd i'r afael ag unrhyw ddiffygion a nodir ar unwaith er mwyn rhoi sicrwydd parhaus o'u systemau diogelwch.

Data personol

- 7.3. Rhaid i ddarparwyr gydymffurfio â holl ddeddfwriaeth diogelu data berthnasol a chyfredol y DU, gan gynnwys [Deddf Diogelu Data 2018](#), [GDPR y DU](#) (fel y'i diffinnir o dan adran 3(10) o Ddeddf Diogelu Data 2018), a [Deddf Data \(Defnydd a Mynediad\) 2025](#), ynghyd ag unrhyw reoliadau neu ganllawiau statudol cysylltiedig.
- 7.4. Mae darparwyr yn gyfrifol am sicrhau bod data personol yn cael eu prosesu'n gyfreithlon, yn deg ac yn dryloyw, a'u bod wedi'u diogelu rhag mynediad heb awdurdod, colled, dinistr neu ddifrod drwy weithredu mesurau technegol a threfniadol priodol. Mae hyn yn cynnwys cynnal trefniadau llywodraethu gwybodaeth cadarn, sicrhau cywirdeb a lleihau data, a chefnogi hawliau testunau data.
- 7.5. Rhaid gallu dangos cydymffurfiaeth drwy dystiolaeth archwiliadwy yn unol â'r egwyddor atebolrwydd. Rhaid i ddarparwyr gymryd camau unioni prydlon a chymesur mewn ymateb i unrhyw risgiau, digwyddiadau neu dor diogelwch data personol a nodir, gan gynnwys hysbysu awdurdodau perthnasol, gan gynnwys Medr, ac unigolion yr effeithir arnynt lle bo hynny'n ofynnol yn ôl y gyfraith.

Cyflwyniadau data HESA

- 7.6. Mae'n ofynnol i ddarparwyr lenwi ffurflenni HESA a chyflwyno data arall i Medr ar gais, gan gynnwys gwybodaeth ddibynadwy a manwl gywir am y prentisiaid y maent wedi'u hymrestru a'r gwerthoedd credyd sy'n gysylltiedig â'r prentisiaid hynny, ac unrhyw ddata arall sy'n ofynnol, boed hynny er mwyn cyfrifo cyllid neu i ddibenion eraill yn gysylltiedig ag adrodd a dadansoddi.
- 7.7. Mae'r diffiniadau a ddefnyddir ar y ffurflenni data wedi'u nodi yn arolygon [Ystadegau Cynnar Myfyrwyr Addysg Uwch](#) (HESES) a [Monitro Diwedd Blwyddyn](#) (EYM) Ymrestriadau Addysg Uwch' Medr a hefyd yn llawlyfrau cofnodion HESA. Rhaid i'r darparydd gydymffurfio â'r [cod ymarfer](#) ar gyfer casgliadau data addysg uwch.
- 7.8. Rhaid i ddarparwyr sicrhau bod yr holl ddata a gyflwynir yn gywir, yn gyflawn ac yn amserol, ac maent yn gyfrifol am sefydlu a chynnal lefel ddigonol o adnoddau â sgiliau priodol, systemau a rheolaethau mewnol er mwyn helpu i gasglu, dilysu a chyflwyno data y effeithiol.

Medr

Y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil
Commission for Tertiary Education and Research

www.medr.cymru

2 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd
CF10 4BZ

2 Capital Quarter
Tyndall Street
Cardiff
CF10 4BZ

Noddir gan
Lywodraeth Cymru
Sponsored by
Welsh Government